

VI ikgadējā starptautiskā konference
vardarbības pret bērnu novēršanai

„Seksuālā vardarbība pret bērnu attiecas arī uz Tevi”

2015. gada 26. novembris, Rīga

VI ikgadējā starptautiskā konference vardarbības pret bērnu novēršanai „Seksuālā vardarbība pret bērnu attiecas arī uz Tevi”

2015. gada 26. novembris, Rīga

Konferenci organizē nodibinājums “Centrs Dardedze”

Konferenci atbalsta:

OAK
FOUNDATION

Saturs

Nodibinājums “Centrs Dardedze”	4
Priekšvārds konferences dalībniekiem	5
Dienas kārtība	6
2015. gada pagodinājuma raksti profesionāļiem.....	8
Par ieguldījumu normatīvā regulējuma pilnveidošanā vardarbības pret bērnu jomā.....	8
Par aktīvu darbību starpprofesionālā komandā vardarbības pret bērnu jomā.....	8
Par ieguldījumu preventīvā darba attīstībā vardarbības pret bērnu jomā.....	9
Par ieguldījumu vardarbības mazināšanā pirmsskolas/ skolas vidē	10
Konferences prezentāciju kopsavilkumi un runātāji	11
Grāmata “Signāls – kā rīkoties, ja esi saskāries ar seksuālu vardarbību”.....	20
2015. gadā „Centra Dardedze” īstenotā sociālā kampaņa	21
„Centra Dardedze” mājas lapas	22

Nodibinājums "Centrs Dardedze"

Nodibinājums "Centrs Dardedze" ir nevalstiska organizācija, kuras mērķis ir pasargāt bērnus no vardarbības un nodrošināt tiešu palīdzību bērniem, kas cietuši no seksuālas, fiziskas, emocionālas vardarbības vai novārtā pamešanas.

Dardedzes komanda aktīvi strādā pie tā, lai vardarbība nenotiktu, bet gadījumos, ja vardarbība notikusi, piedāvā profesionālas konsultācijas un palīdzību.

Mēs ticam, ka, izglītojot sabiedrību, agrīni pamanot augsta riska situācijas, iejaucoties tajās, sniedzot palīdzību riska ģimenēm ar bērniem, mēs varam pasargāt bērnus no vardarbības.

Mēs strādājam šādos virzienos:

- Bērna drošība ģimenē,
- Bērna drošība skolā un ārpuskolas aktivitātēs,
- Bērna drošība aprūpes institūcijās,
- Bērna drošība internetā,
- Bērna drošība sabiedrībā.

Dardedzes darbības pamatprincipi:

- Ikvienam bērnam ir tiesības dzīvot drošībā.
- Rīkoties preventīvi, proaktīvi un līdzatbildīgi bērnu tiesību aizsardzības jautājumos.
- Veicināt bērnu līdzdalību lēmumu pieņemšanā, kas ietekmē viņu dzīvi, uzklaudot un ņemot vērā viņu domas un viedokli.

Nodibinājums „Centrs Dardedze”

Cieceres 3a, Rīga, LV-1002

67600685, 29556680

info@centrsdardedze.lv

www.centrsdardedze.lv

facebook.com/CentrsDardedze

draugiem.lv/CentrsDardedze

twitter.com/CentrsDardedze

Atbalsti "Centra Dardedze" darbu ziedojot : <http://www.centrsdardedze.lv/ziedot>

Priekšvārds konferences dalībniekiem

Mīļie draugi!

Priecājamies Jūs sveikt nu jau VI ikgadējā konferencē vardarbības pret bērnu novēršanā. Šogad īpašu uzmanību esam nolēmuši veltīt tieši seksuālās vardarbības tēmai.

Varētu teikt – vai vērts tik ļoti satraukties, ja saskaņā ar Valsts policijas datiem 2014. gadā par dzimumnoziegumiem pret bērniem Latvijā uzsākti vien 170 kriminālprocesi. Ja raugāties no kopējā bērnu skaita valstī, tad, protams, šis cipars var šķist nosacīti neliels. Ja raugāties no katra iesaistītā bērna viedokļa – arī viens gadījums ir ļoti daudz. Bet, lai izprastu seksuālas vardarbības postošo ietekmi, mums ir jāraugās tieši no ikviena iesaistītā bērna pozīcijām – kā efektīvi palīdzēt tiem, kas jau saskārušies ar seksuālās vardarbības realitāti, kā savlaicīgi identificēt riskus, lai novērstu vardarbību, kas vēl nav notikusi, kā izglītēt bērnus, lai viņi būtu zinoši un varētu sevi labāk pasargāt?

Savā darbā saskaramies ar ļoti dažādu jomu speciālistiem un jāatzīst, ka nereti seksualitātes, bērna seksuālās attīstības, audzināšanas, kā arī seksuālās vardarbības jautājumi joprojām, pat profesionāļu vidū, ir tabu tēmas. Bet, kamēr mēs izvairāmies par to runāt, pieveram acis, jo mums ir neērti vai mēs esam citādāk audzināti, mēs neapzināti uzturam vidi, kurā seksuāla vardarbība var būt ilgstoša realitāte tieši kāda mūsu redzeslokā esoša bērna dzīvē. Jo tūlīt aiz vecākiem tie, kas saskaramies ar bērnu, esam tieši mēs - savā grupiņā, klasē, ārsta vai psihologa kabinetā, policijas iecirknī vai sociālajā dienestā. Un tādēļ mūsu atbildība ir tik liela.

Šogad atsevišķi seksuālās vardarbības gadījumi īpaši izskanējuši arī plašākā sabiedrībā. No vienas puses, tas noteikti palīdzējis apjaust seksuālās vardarbības realitāti un licis sabiedrībai aizdomāties. No otras, tieši Liepājas gadījums aizsācis plašākās diskusijas par iesaistītā bērna interesēm, atklājot sabiedrībai visas notikušā detaļas, kā arī licis kritiski palūkoties uz pastāvošo praksi šādu noziegumu izmeklēšanā un sodu politikas efektivitāti. Un, protams, licis aizdomāties, cik lielā mērā, tas, ko darām, saskaroties ar seksuālās vardarbības gadījumiem savā darbā, saskan ar bērna labākajām interesēm. Vai varam apgalvot, ka esam izveidojuši efektīvus mehānismus seksuālās vardarbības identificēšanai un mums ir vienota prakse šādu noziegumu izmeklēšanā? Vai esam pietiekami nodrošinājuši cietušo bērnu interešu aizstāvību gan normatīvo aktu līmenī, gan praktiskajā saskarsmē ar bērnu? Vai esam spēruši kādus soļus tālāk, lai ne tikai sodītu vainīgos, bet nodrošinātu arī preventīvo praksi seksuālās vardarbības novēršanai? Ko vēl mēs varam darīt un ko varam darīt labāk? Tieši par šiem jautājumiem vēlamies runāt šīgada konferencē, gan klausoties pašmāju speciālistus, gan uzklausot ārvalstu kolēģu pieredzi.

Kā ik gadu, arī šogad īpaši pateiksimies tiem speciālistiem, kas veikuši būtisku ieguldījumu vardarbības novēršanā, un kurus Jūs esat izvirzījuši pagodinājumu rakstu saņemšanai kādā no nominācijām.

Esam pateicīgi Jums par atbalstu un to darbu, ko Jūs katrs darāt. Lai mums vērfīgs šis kopā pavadītais laiks un nepagursim ticēt, ka vardarbība pret bērnu ir novēršama!

Centrs Dardedze

VI ikgadējā starptautiskā konference vardarbības pret bērnu novēršanai

“Seksuālā vardarbība pret bērnu attiecas arī uz Tevi”

Swedbank centrālā ēka, 2015. gada 26. novembrī

Dienas kārtība

8.30-9.00	Reģistrācija		
9.00-11.00	I daļa		
	9.00-9.30	Mārtiņš Egle <i>Centrs Dardedze, valdes priekšsēdētājs</i>	Atklāšana
	9.30 - 9.40	Laila Rieksta-Riekstiņa <i>Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija, priekšniece</i> Mārtiņš Egle <i>Centrs Dardedze, valdes priekšsēdētājs</i>	Pagodinājuma rakstu pasniegšana 2015. gada Goda nominācijās
	9.40-10.00	Rūta Dimanta <i>Ziedot.lv, vadītāja</i>	Seksuālā vardarbība pret bērnu, kāpēc tas attiecas uz mums
	10.00-10.20	Laila Rieksta-Riekstiņa <i>Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija, priekšniece</i>	Aktualitātes bērnu tiesību aizsardzības jomā
	10.20-10.40	Indra Gratkovska <i>Tieslietu ministrija, Krimināltiesību departaments, direktore</i>	Par aktuālajiem likumu grozījumiem, kas skar cietušo kriminālprocesā
	10.40-11.00	Laura Ceļmale <i>Centrs Dardedze, juriste</i>	Kā “Bērnu māja” var palīdzēt īstenot bērnu tiesības situācijās, kad bērns kļuvis par vardarbības upuri vai liecinieku
11.00-11.50	Kafijas un “kontaktpauze”		
11.30-13.15	II daļa		
	11.50-12.10	Agnese Sladzevska <i>Centrs Dardedze, prevences daļas vadītāja</i>	Kas var pasargāt bērnus no seksuālas izmantošanas
12.10-12.30	Erna Petkute <i>Children Support Center (Lietuva), psiholoģe</i> Ieva Daniunaite <i>Children Support Center (Lietuva), klīniskā psiholoģe</i>	Valsts programma skolām vardarbības pret bērnu novēršanas jomā: pieredze un izaicinājumi Lietuvā	

	12.30-12.50	Beata Vojtkovska <i>Nobody`s Children Foundation (Polija), prevenes programmu projektu vadītāja</i>	Kā pasargāt bērnus izglītības iestādēs? "We protect" – vardarbības pret bērnu novēršanas sistēmiskā pieeja Polijā
	12.50-13.10	Maria Keller-Hamela <i>Nobody`s Children Foundation (Polija), viceprezidente, psiholoģe</i>	Seksuālās vardarbības pret bērnu preventīvie pasākumi – vai un kā mums par to runāt ar bērniem
	13.10-13.30	Maija Katkovska <i>Latvijas Interneta asociācijas Drošāka interneta centrs, vadītāja</i>	Seksuāla vardarbība pret bērnu internetā
13.30-14.30	Pusdienu pārtraukums		
14.30-17.00	III daļa		
	14.30-14.50	Laura Davidavičus <i>Valsts policijas Galvenās kārtības policijas pārvalde, Prevencijas vadības nodaļa, vecākā inspektore</i>	Valsts policijas pieredze seksuālās vardarbības pret bērnu novēršanā
	14.50-15.10	Sanita Jakuševa <i>Probācijas dienests, speciāliste darbā ar dzimumnoziedziniekiem</i>	Pedofila profils. Kas tiek darīts ar pedofiliem Latvijā
	15.10-15.30	Ilona Kronberga <i>Providus, vadošā pētniece</i>	Dzimumnoziedzinieku sodīšana, mīti un realitāte
	15.30-15.50	Jānis Zārdiņš <i>Valsts probācijas dienesta Cēsu teritoriālā struktūrvienība, vadītājs</i>	Starpinstitucionālā sadarbība. Probācijas dienesta īstenotās programmas
	15.50-16.10	Laura Pirsko <i>Psiholoģijas doktore, KBT psihoterapeite, ģimenes psihoterapeite</i>	Kā vislabāk palīdzēt seksuālā vardarbībā cietušam bērnam un viņa ģimenei
	16.10-16.30	Irīna Frolova <i>Resursu centrs sievietēm "Marta", sociālā darbiniece</i>	Seksuālā vardarbība bērnībā. Pieaugušo sieviešu stāsti
	16.30-17.00	Laila Balode <i>Centrs Dardedze, konsultāciju daļas vadītāja</i> Kristīne Kirkila <i>Izdevniecība "Valters un Rapa", projektu vadītāja</i>	Grāmatas – "Signāls - kā rīkoties, ja esi saskāries ar seksuālu vardarbību" atvēršana

Konferenci vadīs Latvijas Radio 1 žurnāliste Agnese Linka.

2015. gada pagodinājuma raksti profesionāļiem, kas veikuši būtisku ieguldījumu vardarbības novēršanā

Par ieguldījumu normatīvā regulējuma pilnveidošanā vardarbības pret bērnu jomā

Indra Gratkovska, Tieslietu ministrijas Krimināltiesību departamenta direktore

Indra Gratkovska vada Krimināltiesību departamentu Tieslietu ministrijā. Tuvāki un tālāki kolēģi augstu vērtē viņas neatlaidību un augsto atbildības izjūtu. Indras vadībā veiktas daudzas būtiskas izmaiņas normatīvajos aktos, un, kā saka viņa pati, viņas profesionālais sapnis ir izveidot tādu krimināltiesību sistēmu, kas pilnībā atbilstu Latvijas vajadzībām un reizē būtu moderna un progresīva.

Indras vadībā veikts ievērojams darbs pie Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu ieviešanas, kura ietvaros tika veiktas izmaiņas Krimināllikuma 16. nodaļā, konceptuāli mainot nostādni par seksuāla rakstura darbībām, kā arī normatīvo aktu līmenī ieviešot virkni preventīvo pasākumu. Tāpat pavisam nesen Indras vadītā darba grupa veica darbu pie direktīvas 2012/29/ES par cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālajiem standartiem prasību ieviešanas, kas paredz būtiski stiprināt cietušā tiesības kriminālprocesā.

Indru var raksturot kā cilvēku, kas ielūkojas problēmas būtībā. Kaut arī stingra un mērķtiecīga, viņa vienlaikus spēj empātiski iedziļināties detaļās un saglabāt sievišķīgo šarmu. Gatavojot grozījumus normatīvajos aktos, svarīgākais kritērijs viņai ir to ietekme uz reāliem cilvēkiem un, jo īpaši, mazāk aizsargātiem. Tieši tādēļ vēlamies pateikties Indrai Gratkovskai par konsekventu, profesionālu un neatlaidīgu darbu normatīvā regulējuma pilnveidošanā vardarbības pret bērnu jomā.

Par aktīvu darbību starpprofesionālā komandā vardarbības pret bērnu jomā

Ilze Žagare, Lielrīgas reģionālās programmas/ Resursu un kompetences centra direktore, Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija

Lai sasniegtu darba mērķus, Ilze iet pāri ierastajām robežām, tādējādi veicinot sadarbību, kas ierastajā sistēmā ne vienmēr ir aktuāla vai nepastāv vispār. Viņai ir plašs skatījums uz dažādām situācijām un radoša un avangardiska pieeja to risināšanā. Viņai piemīt ass prāts, aizrautība, kā arī personības un personīgais šarms. Viņas rīcībai ir likumsakarīga perspektīva ar centrā fokusētām katra bērna interesēm.

Jebkurās attiecībās, gan pozitīvās, gan negatīvās Ilze spēj saglabāt cilvēciskumu. Katra Ilzei blakus stāvoša persona parasti jūtas vajadzīga un svarīga, jeb darbinieku vārdiem: „Gods stāvēt blakus!”. Ilze augstu vērtē jebkura profesionāļa stiprās puses un tas kolēģiem palīdz justies novērtētiem.

Viņai piemīt veselais saprāts un drosme brīvi rīkoties, nepakļaujoties rutīnas uzliktajiem noteikumiem vai nolemtībai. Kā arī drosme mainīt savus iepriekš pieņemtus lēmumus.

Neizsīkstoša pozitīva enerģija un spēja ieklausīties citu viedokļos veido mērķtiecību, kas vienmēr vainagojas ar rezultātu.

Viņas būtība ir jebkurā sadarbībā būt svarīgai, izceļot citu profesionāļu spējas. Viņa nekad nevar kļūt par sistēmas upuri, jo nav sīkumaina.

Kolēģi Ilzi raksturo kā izteikti tiešu un patiesu personu ar veselīgu humora izjūtu. Viņai piemīt augsts pretenziju līmenis un drosme sasniegt iecerēto, darot citādāk, bet nezaudējot savas vēlmes.

Lūk, tāda ir Ilze. Ja mums piemistu desmitā daļa no viņas īpašībām, mēs noteikti būtu labāki cilvēki. Ar Ilzi ir viegli.

Par ieguldījumu preventīvā darba attīstībā vardarbības pret bērnu jomā

Oļesja Apīne, Džimbās 9 soļu drošības programmas aģente Rēzeknes novadā

Jau kopš 2012. gada Oļesja ar lielu atdevi darbojas Džimbās programmā Rēzeknes novada bērniem. Vienmēr viss jaunais ir interesants, arī bērni ar lielu interesi gaida Džimbu pie sevis. Interesantās nodarbības, dziesmas un dejas bērniem kopā ar Oļesju vienmēr ir svētki. Oļesja ar smaidu un pozitīvām emocijām spēj runāt par nopietnām un svarīgām tēmām, turklāt brīvprātīgi, ziedojot savu laiku. Viņa paspēj apmeklēt un vadīt Džimbās programmas nodarbības 7 novada pirmsskolas izglītības iestādēs. Arī šajā mācību gadā bērni dārziņos kopā ar Oļesju jau uzsākuši ceļojumu Džimbās drošības pasaulē.

Preventīvais darbs ir ļoti svarīgs un tāpēc ir būtiski, ka par personisko drošību ar bērniem runājam jau tik agrīnā vecumā. Oļesja lieliski prot saprasties ar bērniem, bērni gaida šīs nodarbības un tikšanos ar savu mīlo audzinātāju. Patīk arī tas, ka Oļesja nodarbojas un runā ne tikai ar bērniem, bet arī aktīvi piedalās vecāku sapulcēs par šo tēmu. Tāpat viņa vienmēr mācību gada sākumā atgādina par apmācībām mums, iestāžu vadītājiem, turklāt labprāt sadarbojas arī ar skolotājiem, stāstot, kā runāt ar bērniem par drošības jautājumiem.

Rēzeknes novada pedagogu, vadītāju un bērnu vārdā gribam pateikt lielu paldies Oļesjai Apīnei par neizsīkstošu enerģiju, radošumu un jaunām idejām, nu jau trešo gadu viesojoties pie mums ar Džimbās programmu. Allaž redzam ko jaunu, ikreiz Oļesja ar savām idejām papildina Džimbās stundiņas. Tagad nu jau ar lielu nepacietību gaidām viņu pie mums iestādē arī ar jauno apmācību programmu "Lielās dzīves skola".

Jūta Bumbiere, "Centra Dardedze" sociālā darbiniece

Ne tikai ieguvusi nepieciešamo izglītību un arī profesionālo maģistra grādu sociālajā darbā, Jūta ir sociālā darbiniece arī pēc aicinājuma. Praktiskā darba pieredzi guvusi, strādājot ar ģimenēm, bērniem un audžuģimenēm ārpusģimenes aprūpes iestādē, krīžu centrā. Dardedzes kolektīvam pievienojusies 2010. gadā.

Jutas ikdienas darbs saistīts ar Dardedzes pakalpojumu koordinēšanu un jaunu pakalpojumu radīšanu. Viens no Jutas nozīmīgākajiem ieguldījumiem ir primārās prevences programmas mazo bērnu vecākiem "Bērna Sargeņģelis" vadīšana. Vienmēr ir tik patīkami redzēt, ar kādu prieku māmiņas kopā ar mazuliem nāk uz grupām, kuras Jūta kopā ar kolēģiem ir pratusi izveidot par emocionāli siltu un atbalstošu vietu ikvienam, neatkarīgi no prasmēm, iemaņām un pieredzes.

2015. gadā Juta kopā ar kolēģiem izstrādāja "Bērna Sargeņģeļa" programmas vadītāju rokasgrāmatu vadīja apmācības 14 jaunajiem grupu vadītājiem. Pateicoties Jutai, tagad šī vecāku atbalsta programma var darboties arī citviet Latvijā. Juta ir ne tikai uzticama un gādīga atbalsta persona savas grupas māmiņām un viņu mazuliem, bet arī stingra, prasīga un vienlaicīgi mīļa skolotāja jaunajiem grupu vadītājiem. Juta ir arī ļoti sirsnīga, tādēļ no Dardedzes kolēģu puses tiek uzrunāta tikai par Jutiņu. Pat vissprīngtākajās situācijās viņa spēj pasmaidīt un pateikt ko uzmundrinošu.

Par ieguldījumu vardarbības mazināšanā pirmsskolas/ skolas vidē

Ilze Zariņa, "Centra Dardedze" vienaudžu savstarpējās vardarbības novēršanas programmas "Drosme Draudzēties" vadītāja

Ilze "Centrā Dardedze" strādā kopš 2009. gada - sākotnēji kā brīvprātīgā, tad kā Džimbības drošības programmas komandas neatņemama sastāvdaļa, ļaujot bērniem iepazīt un iemīlēt drošuli Džimbu, un visbeidzot kā "Drosme Draudzēties" programmas vadītāja. Ilze ar savu degsmi, aizrautību, humoru un neizsīkstošo enerģiju ir apbraukājusi turpat visas Latvijas skolas, uzrunājot gan skolēnus, gan pedagogus par tik aktuālo tēmu – vienaudžu savstarpējā vardarbība, liekot ikvienam aizdomāties – kas ir tas, ko es varu darīt, lai savu skolu padarītu drošāku, iecietīgāku un draudzīgāku ikvienam.

Ilzei rūp, lai Latvijas skolas būtu ne tikai fiziski, bet arī emocionāli drošas bērniem. Viņa spēj ne tikai pati saviem spēkiem kustināt šo "lielo vezumu", bet regulāri ap sevi pulcēt brīvprātīgu jauniešu – entuziastu komandu. Kopīgi ar brīvprātīgajiem Ilze atrod arvien jaunus veidus un mākslinieciskās izpausmes, lai ne tikai runātu par mobingu, bet ļautu jauniešiem pa īstam iztēloties un izjust, kā jūtas katrs no problēmā iesaistītajām pusēm. Ļoti atzinīgi vērtējams Ilzes darbs ar Foruma teātra metodi. Šo nodarbību laikā tiek iedzīvīnāta iespējamās vardarbības epizode, kuru jaunieši pēc tam pārrunā un kopīgi modelē iespējamās uzvedības modeļus, lai situāciju mainītu.

Ilze sevi mēdz dēvēt par "mobinga karalieni", bet patiesībā viņa ir tolerances un draudzības vēstniece, ar kuru Dardedzes komanda neizsakāmi lepojas, jo pateicoties tieši viņas izauklētajai un lolotajai programmai "Drosme Draudzēties" Latvijas bērni savās skolās, iespējams, var justies nedaudz drošāk un draudzīgāk! Paldies Tev, Ilze!

Piezīmes

Konferences prezentāciju kopsavilkumi un runātāji

Seksuālā vardarbība pret bērnu, kāpēc tas attiecas uz mums

Rūta Dimanta

Latvijai ir svarīgs katrs bērns! Un mūsu kā pieaugušo pienākumus ir radīt drošu vidi laimīgai bērnībai un sargāt no apdraudējumiem. Zinoši un droši bērni ir daudz pasargātāki no seksuālās vardarbības.

Rūta Dimanta vada vienu no lielākajām labdarības organizācijām Latvijā – Ziedot.lv, kas rada pozitīvas sociālās pārmaiņas un iesaista sabiedrību pašpalīdzībā. Rūtas pārliecība ir, ka katram iedzīvotājam ir jājūtas droši un grūtā brīdī jāsaņem palīdzība, bet pārticības un labklājības brīdī jāspēj dalīties un palīdzēt savai tautai un valstij. Jo tikai kopā mēs varam būt spēcīgi un pārtikuši. Ne katrs par sevi, ne tad, kad kādam grūti.

Rūtas Dimantas vadībā Ziedot.lv ar ziedotāju atbalstu Latvijas labklājībā ieguldījis teju 30 miljonus eiro, sniedzot atbalstu tiem, kam tas visvairāk nepieciešams. Zināmākās labdarības programmas ir Eņģeļi pār Latviju, Labestības diena, Paēdušai Latvijai, Mazajām sirsniņām, Skolas soma, Palīdzī trūcīgiem mazuļiem, Atbalsti Zemessargus, Kara bērni un Atbalsti Ukrainu!

Rūta Dimanta ir absolvējusi LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāti. Par savu darbību saņēmusi Triju Zvaigžņu ordeni, Eiropas Pilsoņi balvu un Spīdolas balvu ekonomikā.

Aktualitātes bērnu tiesību aizsardzības jomā

Laila Rieksta – Riekstiņa

Par īpaši aktuālu jautājumu bērnu tiesību aizsardzības aspektā pēdējos gados var uzskatīt starpinstitucionālo sadarbību vardarbības pret bērnu gadījumu risināšanā un sadarbībā iesaistīto institūciju profesionālo kapacitāti. Saeimā 3. lasījumā pieņemti grozījumi Bāriņtiesu likumā, tiek diskutēti grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā. Grozījumu mērķis ir gan paaugstināt prasības bērnu tiesību jomā strādājošiem speciālistiem, gan sekmēt savlaicīgu un kvalitatīvu informācijas apmaiņu starp bāriņtiesām, sociālajiem dienestiem un ārpusģimenes aprūpes iestādēm. 2016. gads būs īpaši nozīmīgs, aktivizējot deinstitucionalizācijas procesus, iecerēti nozīmīgi pasākumi, meklējot bez vecāku gādības palikušajiem bērniem iespēju augt ģimeniskā vidē, taču ne mazāk būtiska nozīme šajos procesos ir sociālo pakalpojumu attīstībai un pieejamībai pašvaldībās, it īpaši tādu pakalpojumu, kas vērsti uz risku mazināšanu ģimenēs, kurās nav nodrošināti apstākļi bērna pilnvērtīgai attīstībai.

Laila Rieksta – Riekstiņa ir Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas priekšiece. Bērnu tiesību aizsardzības jomā darbojas jau vairāk nekā divdesmit gadus. 1979. gadā absolvējusi Latvijas Universitātes Juridisko fakultāti, darba gaitas uzsākusi Ogres sociālās aprūpes centrā, tad Ogres rajona Padomē. No 1998. līdz 2005. gadam strādājusi dažādos amatos Labklājības ministrijā un Bērnu un ģimenes lietu ministrijā. Kopš 2005. gada - Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijā. Viņas vadītā institūcija pārrauga bērnu tiesību aizsardzības normatīvo aktu realizāciju praksē.

Par aktuālajiem likumu grozījumiem, kas skar cietušo kriminālprocesā

Indra Gratkovska

Kriminālprocesa likuma ietvaros personu, kurai ir tiesības uz aizstāvību, un cietušo tiesības ir samērotas, taču nereti praksē procesa virzītāji par galveno prioritāti izvirza nevis cietušo personu, viņa intereses un vajadzības, bet gan noziedzīgā nodarījuma izmeklēšanu un vainīgo personu kriminālvajāšanu un sodīšanu. Visbiežāk cietušo tiesības netieši tiek nostādītas zemāk nekā personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību. 2012. gada 25. oktobrī ir pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2012/29/ES, ar ko nosaka cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus. Direktīvas galvenais uzdevums ir nodrošināt, ka noziegumos cietušie visā Eiropas Savienībā varēs paļauties uz vienotu minimālo garantiju līmeni, neatkarīgi no tā, kurā dalībvalstī ir noticis noziedzīgs nodarījums. Izpildot direktīvas prasības, kas vērstas uz to, lai cietušie saņemtu pietiekamu atbalstu un aizsardzību kriminālprocesa laikā un pēc iespējas novērstu to, lai cietušais, ejot cauri kriminālprocesam, netiktu atkārtoti pakļauts pārdzīvojumiem, ko var radīt, piemēram, tikšanās ar pāridarītāju, procesa virzītāju attieksme, informācijas trūkums un citi faktori, ir izstrādāti arī grozījumi Kriminālprocesa likumā.

Lai gan jau 2014. gada maijā tika pieņemti apjomīgi grozījumi Krimināllikumā, tomēr pēdējā laikā ļoti aktuāls ir kļuvis jautājums par dzimumnoziegumos cietušo bērnu aizsardzību. Ar grozījumiem Kriminālprocesa likumā, kas izstrādāti, lai ieviestu Cietušo direktīvu, plānots ieviest jaunu jēdzienu - īpaši aizsargājams cietušais, par kuru, cita starpā, uzskatāms gan nepilngadīgais, gan personas, kuras cietušas noziedzīgos nodarījumos, kas vērsti pret tikumību un dzimumneaizskaramību. Šādiem cietušajiem tiek paredzēti īpaši aizsardzības un atbalsta pasākumi visa kriminālprocesa laikā, lai atvieglotu viņu dalību kriminālprocesā.

Ņemot vērā noziegumu, kas vērsti pret bērnu tikumību un dzimumneaizskaramību raksturu, kaitējumu, ko tie rada, kā arī, ņemot vērā to, ka šādu noziedzīgu nodarījumu atklāšana ir komplicēta un ka cietušajiem ir vajadzīgs pietiekami ilgs laiks, kamēr tie kļūst neatkarīgi un ir emocionāli gatavi vērsties tiesību aizsardzības iestādēs, ir izstrādāti grozījumi Krimināllikumā, kurā ietverts jauns kriminālatbildības noilguma aprēķināšanas mehānisms. Vienlaikus jānorāda, ka personas, kuras šādus noziegumus izdarījušas, pēc soda izciešanas atgriezīsies sabiedrībā un tādējādi ir ļoti svarīgs sociālās korekcijas darbs ar šādām personām. Tāpēc Krimināllikumā tiks paredzēts, ka visos gadījumos piespriedīs arī probācijas uzraudzību un pirms soda noteikšanas prokuroram būs pienākums pieprasīt izvērtēšanas ziņojumu no Valsts probācijas dienesta. Nereti šādi noziedzīgi nodarījumi notiek tuvinieku lokā, bet tiesiskais regulējums šobrīd neļauj efektīvi vērsties pret personām, kuras zināja, ka pret nepilngadīgo notiek seksuāla vardarbība, ja tā notikusi ģimenes lokā. Līdz ar to joprojām kopīgi ar krimināltiesību ekspertiem notiek aktīvs darbs arī pie tā, lai risinātu šo jautājumu, iespējams, attīstot atbalstīšanas institūtu Latvijas krimināltiesībās.

Indra Gratkovska strādā Tieslietu ministrijā kopš 2003. gada, kopš 2007. gada - Tieslietu ministrijas krimināltiesību departamenta direktore. Departaments izstrādā stratēģiju un politiku krimināltiesību, kriminālprocesuālo tiesību, kriminālsodu sistēmas un citu publisko tiesību jomā, kā organizē politikas īstenošanu Latvijas Republikā.

Kā “Bērnu māja” var palīdzēt īstenot bērnu tiesības situācijās, kad bērns kļuvis par vardarbības upuri vai liecinieku

Laura Ceļmale

Pēdējo gadu laikā esam piedzīvojuši virkni pozitīvu pārmaiņu normatīvo aktu līmenī, kas skar tieši seksuālās vardarbības jomu – Latvijā transponēta direktīva 2011/93/ES par seksuālas vardarbības apkarošanu, ratificēta Lanzasotes konvencija, drīz tiks pabeigts darbs pie cietušo aizsardzības direktīvas 2012/29/ES ieviešanas. Nupat latviešu

valodā iztulkotas arī Eiropas Padomes Ministru komitejas Pamatnostādnes par bērniem piemērotu tieslietu sistēmu.

Tomēr par tikpat redzamiem uzlabojumiem darbā ar seksuālas vardarbības gadījumiem praksē runāt diemžēl vēl nevaram. Kā būtisks šķērslis tam, lai vardarbība tiktu atpazīta, par to tiktu ziņots un norītētu gan bērna, gan kriminālprocesa interesēm atbilstošs izmeklēšanas process, jāmin vienotas sistēmas, vadlīniju trūkums gadījumos, kad saņemts signāls par cietušo bērnu, kā arī vienotas prakses trūkums dzimumnoziegumu izmeklēšanā. Dzimumnoziegumu lietās viens no būtiskākajiem pierādījumiem ir tieši cietušā bērna sniegtās liecības, tādēļ savlaicīga un strukturēta nopratināšana kvalificēta speciālista vadībā ir tas priekšnoteikums, kas var ievērojami uzlabot izmeklēšanas procesa kvalitāti un vairojot arī atklāto lietu skaitu.

Vienotas un sistēmiskas pieejas lietošana darbā ar seksuālas vardarbības gadījumiem sevi pierādījusi Īslandē un virknē citu Eiropas valstu, un tas atpazīstams kā Bērnu mājas (BarnaHus) modelis. Kā šis modelis strādā, kāpēc Īslandē priecājas par to, ka dzimumnoziegumu lietu skaitu izdevies dubultot un pat trīskāršot, un kā Bērnu māja atbilst bērna labāko interešu principam – par to uzzināsiet šajā prezentācijā.

Laura Ceļmale kopš 2011. gada ir centra Dardedze juriste. Šobrīd projekta „Bērna interešu aizstāvība – bērna kā vardarbības upura/liecinieka labākai aizsardzībai” ietvaros koordinē Nacionālās ekspertu padomes darbu. Ekspertu padomē darbojas speciālisti no ministrijām, kā arī praktiķi no tiesībsargājošajām institūcijām un nevalstiskā sektora. Padome izveidota ar mērķi identificēt praksē pastāvošās problēmas un analizēt problēmu cēloņus, lai kopīgi strādātu pie ilgtspējīgiem risinājumiem prakses uzlabošanai tajos gadījumos, kad cietušais bērns nonācis saskarsmē ar kriminālprocesu.

Kas var pasargāt bērnus no seksuālās izmantošanas

Agnese Sladzevska

Pēdējā laikā medijos atspoguļotie skandalozie seksuālās vardarbības gadījumi ir tikai pavisam maza aisberga redzamā daļa. Pēdējie Eiropas Padomes pētījumi parāda šīs sociālās problēmas milzīgo apjomu, paužot, ka Eiropas Savienības dalībvalstīs katrs piektais bērns līdz astoņpadsmit gadu vecumam piedzīvo kādu no seksuālās izmantošanas formām. Šis skaitlis mums vairs neļauj izlikties, ka šī problēma neattiecas uz katru no mums personīgi. Mēs sagaidām no valsts aktīvu rīcību, lai izstrādātu un īstenotu konkrētu Nacionālo Rīcības Plānu seksuālās vardarbības

novēršanā, kas tiek sagaidīts no katras Eiropas Savienības dalībvalsts, kurā stājusies spēkā Lanzarotes Konvencija. Taču ko mēs katrs kā indivīds varētu darīt, lai pasargātu bērnu no šīs traumatiskās pieredzes, kas atstāj postošas sekas tālākajā dzīvē? SARUNA VAR BĒRNU PASARGĀT.

Bērni un jaunieši ir drošībā, ja viņiem līdzās ir gudri pieaugušie,

- * kas apzinās seksuālās izmantošanas risku kā reālu ikvienam bērnam,
- * kas spēj veidot emocionāli tuvas attiecības ar bērniem, lai atpazītu un saprastu signālus, kas liecina par to, ka bērna dzīvē kaut kas ir mainījies vai noticis,
- * kas zina, kā šajās situācijās rīkoties, nevainojot bērnu, bet atbalstot un vēršoties pēc palīdzības,
- * kas savlaicīgi runā ar bērnu par dažādām dzīves situācijām, mācot, kā tajās rīkoties.

Tikai gudri un zinoši pieaugušie, kuriem patiesi rūp, var izaudzināt gudrus un zinošus bērnus, kas zinās kā rīkoties, kad nedrošās situācijās nonāks viņi paši vai viņu draugi.

Agnese Sladzevska ir profesionāla sociālā darbiniece, viena no Dardedzes dibinātājām un valdes locekļēm, prevences centra vadītāja. Agnese ir vairāku starptautisku projektu vadītāja, kuru mērķis ir pilnveidot bērnu tiesību sistēmas attīstību dažādās Austrumeiropas

valstīs, kā arī attīstīt bērniem draudzīgus pakalpojumus, mazināt vardarbības pret bērnu riskus sabiedrībā, izglītojot sabiedrību kopumā, profesionāļus, vecākus un pašus bērnus. Agnese ir viena no autorēm „Dzimbās drošības programmai”, kas veiksmīgi tiek īstenota jau vairāk nekā 7 gadus. Agnese ir gandarīta, ka lielāko daļu savas profesionālās darbības gadus, ir varējusi darboties dinamiskā, radošā Dardedzes speciālistu komandā, pievērsoties ne tikai vardarbības pret bērnu radīto sekām mazināšanai, bet arī ieguldot lielu enerģiju tieši dažādu preventīvu programmu, sociālu kampaņu un mācību programmu īstenošanā.

Valsts programma skolām vardarbības pret bērnu novēršanas jomā: pieredze un izaicinājumi Lietuvā

Erna Petkute

Lietuvas Republikas Izglītības ministrija ievieš ES Lanzarotes konvenciju. Vienā no Lietuvas reģioniem Bērnu atbalsta centrs (Children Support Centre) uzsāka pilotprojektu kā daļu no pasākumiem, ko valsts īsteno vardarbības pret bērnu novēršanai. Projekta mērķis bija izstrādāt, ieviest un radīt vardarbības pret bērnu novēršanas programmu dažādām pieaugušo un skolas bērnu

mērķa grupām. Šis projekts tika izvērtēts gan pirms, gan arī pēc tā īstenošanas. Tika uzsvērtā starpdisciplināra pieeja, lai mācītu, kā atpažīt pret bērnu vērstu vardarbību, kā nodrošināt preventīvus pasākumus un kā rīkoties iekļaušanās gadījumā. Turklāt tika apmācīta profesionāļu grupa darbam ar vardarbībā cietušiem bērniem vai lieciniekiem. Rezultātā tika izveidota valsts mēroga programma “Aizsargā mani un cieni” (“Protect and Respect Me”), kas pieejama katrā skolā.

Erna Petkute ir psiholoģe, projektu koordinatore. Kopš 1995. gada strādā Bērnu atbalsta centrā (Children Support Centre), Viļņas Universitātes lektore.

Ieva Daniunaite ir klīniskā psiholoģe, programmas “Bērnība bez vardarbības” (“Childhood without Abuse”) koordinatore. Darbojas šādās izpētes jomās: vardarbībā cietušo bērnu un ģimeņu konsultēšana, bērna nopratināšana tiesas procesam, daudzdisciplīnu speciālistu apmācība, preventīvo pasākumu vardarbības pret bērnu projekta koordinatore, kopš 2007. gada strādā Bērnu atbalsta centrā (Children Support Centre).

Ieva Daniunaite

Kā pasargāt bērnus izglītības iestādēs? “We protect” - sistēmiskā pieeja vardarbības pret bērnu novēršanai Polijā

Beata Wojtkovska

Jau no pirmajiem dzīves gadiem bērni lielu daļu sava laika pavada izglītības iestādēs. Tajās tiek nodrošināta aprūpe, izglītība un arī izklaide. Mazus bērnus pieskata pirmsskolas izglītības iestādēs, bērnam kļūstot vecākam, arvien vairāk iestādes piedāvā savus pakalpojumus bērnu pieskatīšanā un izglītošanā. Visās šajās iestādēs strādā cilvēki, kas ik dienas saskaras ar bērniem. Diemžēl daļa no šiem speciālistiem pilnībā neapzinās, ka bērnu drošība, veselība un pat dzīvība atkarīga no viņu modrības, uzmanības un zināšanām par simptomiem, kas signalizē, ka

bērns ir cietis no vardarbības, kā arī no veida, kā viņi rīkosies gadījumā, ja radušās aizdomas par vardarbību.

Šī prezentācija iepazīstinās ar vardarbības pret bērnu preventīvo programmu “Mēs aizsargājam” (We protect), ko realizē organizācija “Nobody’s Children Foundation”.

Programmas galvenais mērķis ir veicināt stratēģisku pieeju bērnu aizsardzības jautājumiem, tādējādi nodrošinot vienādu standartu piemērošanu bērnu aizsardzībai pret vardarbību visās izglītības un aprūpes institūcijās.

Beata Wojtkowska (Wojtkowska) absolvējusi moderno valodu fakultāti Varšavas Universitātē un starptautisko attiecību fakultāti Collegium Civitas Universitātē Varšavā. "Nobody's Children Foundation" ietvaros viņa ir preventīvo programmu speciāliste un projektu vadītāja. Šobrīd vada projektu, kura mērķis ir bērnu aizsardzības standartu un vienotas politikas ieviešana Polijas bēgļu centros.

Seksuālās vardarbības pret bērnu preventīvie pasākumi – vai un kā mums par to runāt ar bērniem

Maria Keller-Hamela

Viens no pieciem bērniem Eiropā¹ cieš no seksuālas vardarbības. Tajā pašā laikā Polijas² pētījumi liecina, ka vecāki pārāk reti runā ar bērniem par seksuālās vardarbības draudiem. Vairums vecāku, kuri runājuši ar saviem bērniem par šāda veida risku (56%), uzskata, ka saruna bijusi "grūta" vai "ļoti grūta". Svarīgi, ka gandrīz puse no tiem vecākiem, kuri nav runājuši par šādiem draudiem (46%), uzskata, ka viņu bērni nav pakļauti seksuālās vardarbības riskam.

Izglītojošā kampaņa GADKI, ko realizēja "Nobody's Children Organization" radīta, lai vecāki apzinātos, cik šī problēma ir nopietna. Tā veidota, lai parādītu vecākiem, ka sarunai ar saviem bērniem par seksuālās vardarbības riskiem nav jābūt grūtai. Vārdi "seksualitāte" vai "seksuālā vardarbība" var netikt pieminēti. Gluži pretēji, šādām sarunām jābūt viegli saprotamām, vienkāršām, biežām un jāsaistās ar bērna ikdienas dzīvi. Šo sarunu mērķis nav bērnu baidīšana, bet veids kā bērnam palīdzēt justies droši, ieklausoties savās iekšējās sajūtās.

Kampaņas galvenā vēsts atrodama akronīmā GADKI (poļu valodā "sarunas"), kas vecākiem var palīdzēt saviem bērniem sniegt šādus padomus: "Kad tu saki, nē, tas nozīmē nē", "Brīdini un paziņo, kad tev vajadzīga palīdzība", "Ir pareizi kādam pastāstīt noslēpumus, kas tevi satrauc un apbēdina", "Atceries, tavs ķermenis pieder tikai tev" un "Ķermeņa īpašās (intīmās) vietiņas ir sevišķi sargājamas".

Kampaņas sniegtie materiāli palīdz vecākiem runāt ar bērniem par šādām tēmām: pašpārliecība, personīgo robežu aizsargāšana, cieņa pret savu un cita ķermeni, intīmo (īpašo) vietīņu sargāšana vai palīdzības meklēšana grūtās situācijās.

Maria Keller-Hamela ir psiholoģe, absolvējusi psiholoģijas fakultāti Varšavas Universitātē, "Nobody's Children Foundation" viceprezidente, viena no redaktorēm ceturkšņa žurnālam "Child Abuse. Theory, Research, Practice" ("Vardarbība pret bērnu. Teorija, pētniecība, prakse"). Tieslietu ministrijas ekspertu padomes locekle. Eksperte vardarbības pret bērnu jomā, kriminālistikas psiholoģijas doktorantūras studiju lektore Varšavas Universitātē un psiholoģijas tieslietu prakses lektore Sociālo un Humanitāro zinātņu universitātē. Daudzus gadus apmācījusi profesionāļus, tostarp tiesnešus, prokurorus un kriminālistikas psihologus bērnu seksuālās izmantošanas un bērnu kā liecinieku gadījumos.

¹ Vidējais rezultāts pēc metanalīzes retrospektīviem pētījumiem, kurus veica Eiropas valstīs (piem. May- Chahal, Herczog 2003; Lator, McElvaney 2012).

² A CAWI valsts izlases veida pētījums, kurā piedalījās vecāki un 5-11 gadus veci bērni (N=505). Pētījumu veicis Millward Brown no 2014. gada 2-5. decembrim Nobody's Children Foundation ietvaros.

Seksuālā vardarbība pret bērnu internetā

Maija Katkovska

Attīstoties modernajām tehnoloģijām, arvien izplatītāki kļūst arī seksuāla rakstura noziegumi pret bērnu interneta vidē. Seksuāla rakstura piedāvājumu izteikšana, erotiska un pornogrāfiska rakstura informācijas un materiālu sūtīšana, upuru šantāžēšana – arī tas ir noziegums pret bērnu, kas nepaliek bez sekām.

Kā izpaužas seksuāla vardarbība pret bērnu internetā? Reāli gadījumi un sekas. Ko mēs, pieaugušie, varam darīt, lai pasargātu bērnus?

Maija Katkovska ir Latvijas Interneta asociācijas "Drošāka interneta centrs" (www.drossinternets.lv) vadītāja un ir organizējusi interneta drošības projektus Latvijā jau kopš 2006. gada, kad pirmo reizi Eiropas Komisija piešķīra finansējumu šāda veida aktivitātēm. Paralēli Maija ir iesaistījusies Latvijā dažādu E-pārvaldes projektu koordinēšanā un ir uzraudzības padomes locekle vairākos projektos Eiropā, kas saistīti ar drošību internetā. Maija pabeigusi uzņēmējdarbības vadības un ekonomikas studijas Rīgas Ekonomikas un biznesa vadības augstskolā un Vaxjo Universitātē (Zviedrijā).

Valsts policijas pieredze seksuālās vardarbības pret bērnu novēršanā

Laura Davidavičus

Prezentācija sastāvēs no 3 dažādiem blokiem. Pirmajā tiks runāts par to, kā Valsts policijā tiek organizēts darbs seksuālās vardarbības noziegumu apkarošanā. Būs iespēja saņemt ieskatu šī gada statistikas datos – uzzināt, cik iesniegumi saņemti un cik liela daļa no tiem ir par seksuālu vardarbību pret bērniem. Tāpat prezentācija sniegs ieskatu arī par to, kā parasti virzās šādu kriminālprocesu izmeklēšana. Otrajā daļā tiks aplūkots šobrīd sabiedrībā joprojām ļoti aktuālais jautājums par Imantas pedofila gadījumu, iespēju robežās ieskicējot, kā notika izmeklēšana un kā šī persona tika atrasta un, protams, ko no šī visa mēs varam mācīties! Trešajā blokā tiks runāts par pārkāpumu tiešsaistē novēršanu.

Laura Davidavičus paralēli un arī pēc Komunikācijas zinātnes studijām Latvijas Universitātē strādājusi par žurnālisti gan radio, gan televīzijā. Pārsvārā veidojusi sīžetus par sociālām tēmām – vides pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, portrets par dokumentālās filmas "Legālais dūms" veidotājiem, "Ielu bērni" u.c. Vienmēr ir interesējis jautājums – "Kas tika darīts, lai tas nenotiktu?", tāpēc profesionālā darbība atvedusi uz Valsts policijas Prevencijas vadības nodaļu. Pabeigusi pusgada pilnveides kursus Valsts policijas koledžā, kas deva ieskatu policijas ikdienas darbā, savukārt šobrīd Laurai uzticēts stratēģiskais virziens - vardarbība, kura ietvaros tiek izstrādāta Skolu drošības programma, lai kopā ar mācību iestādes direktoru veidotu skolas vidi brīvu no vardarbības un citiem likumpārkāpumiem.

Papildus ikdienas darbam interesē personu meklēšana, tāpēc kā brīvprātīgā darbojas organizācijā bezvests.lv.

Pedofila portrets. Kas tiek darīts ar pedofiliem Latvijā

Sanita Jakuševa

"Centra Dardedze" konferencē runās par terapeitisku darbu ar dzimumnoziedzniekiem.

Sanita Jakuševa ir speciāliste darbā ar dzimumnoziedzniekiem Valsts probācijas dienestā. Strādā ar Valsts probācijas dienesta klientiem, kuri ir veikuši noziedzīgus nodarījumus pret personas tikumību

un dzimumneaizskaramību. Vada terapeitiskas sociālās uzvedības programmas Valsts probācijas dienestā un ieslodzījuma vietās. Piedalās un organizē starpinstitucionālās sanāksmes darbā ar vardarbīgiem klientiem.

Dzimumnoziedzinieku sodīšana, mīti un realitāte

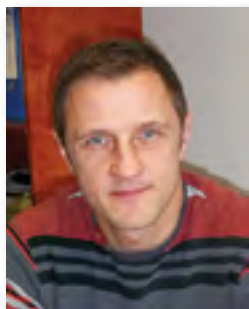

Ilona Kronberga

Soda jēga un spēks, jo sevišķi pie šāda veida noziedzīgiem nodarījumiem, kas ir cilvēciski prefiģi ikvienam, ir nevis piespriesto gadu skaitā, bet efektivitātē. Efektīvs ir tas sods, kas spēj novērst iepriekšējā noziedzīgā nodarījuma iemeslus un darbojas tā, lai izslēgtu iespēju, ka vardarbības veicējs nākotnē izdara jaunu noziedzīgu nodarījumu. Tāpēc pozitīvi vērtējams ir fakts, ka tiek piemērota probācijas uzraudzība. Brīvības atņemšana te nav panaceja. Kriminālsods ir sabiedrības atbildīga reakcija uz kāda sabiedrības locekļa tiesību aizskārumu, nevis atriebība likuma pārkāpējam. Cietums nav kriminālpolitikas stūrakmens. Tā ir iestāžu sistēma, kuru piemērojot, sabiedrība, caur tiesību aizsardzības sistēmu un tiesību normām, reaģē uz vismagākajiem šīs sabiedrības cilvēku tiesību aizskārumiem. Vienlaikus, cietums nav pierādījums varas spēkam, drīzāk apliecinājums varas vājumam. Likums ir spēcīgs tikai tad, kad to nepārkāpj.

Ilona Kronberga ir PROVIDUS vadošā pētniece un viena no vadošajām speciālistēm Latvijā kriminālsodu politikas, sodu izpildes, jauniešu un bērnu justīcijas jomās. Ilonai ir ilgstoša pieredze politikas attīstības dokumentu un likumprojektu izstrādes jomā, kas saistīti ar kriminālsodu politiku un likumpārkāpumu prevenciju, tai skaitā probācijas un ieslodzījuma vietu tiesisko regulējumu. Kopš 2007. gada augusta veic pētniecisko darbu un attīsta projektus domnīcā PROVIDUS, ir daudzu zinātniski praktisko publikāciju autore un starptautisko projektu vadītāja.

Starpinstitucionālā sadarbība. Probācijas dienesta īstenotās programmas

Jānis Zārdiņš

Savā prezentācijā atspoguļos pašreizējo situāciju Latvijā starpinstitūciju darbā ar bīstamiem noziedzniekiem. Tiks izklāstīts starpinstitūciju sadarbības sanāksmju process un sagaidāmais iznākums. Starpinstitūciju sadarbības sanāksmju metodes priekšrocības un ieguvumi katrai iestādei atsevišķi un sabiedrībai kopumā.

Jānis Zārdiņš kopš 2004. gada strādā Valsts probācijas dienestā Cēsu teritoriālās struktūrvienības (Cēsu TSV) vadītāja amatā. Darbs Cēsu TSV ir cieši saistīts ar nepilngadīgajiem, jo ir izveidojusies laba sadarbība ar Cēsu Audzināšanas iestādi nepilngadīgajiem. Pašlaik Cēsis tiek attīstīts brīvprātīgo darbs ar jauniešiem, kuri ir probācijas dienesta klienti. Paralēli darbam Cēsu TSV Jāņa uzdevums ir attīstīt Latvijā starpinstitūciju darbu ar bīstamiem noziedzniekiem. Jauns izaicinājums, kas strauji kļūst aktuāls arī Latvijā, ir darbs ar radikālām, sabiedrību apdraudošām personām.

Kā vislabāk palīdzēt seksuālā vardarbībā cietušam bērnam un viņa ģimenei

Laura Pirska

Seksuāla vardarbība, gluži tāpat kā citi vardarbības veidi, atstāj nozīmīgas sekas bērniem, kas to piedzīvojuši. Iesaistītajiem speciālistiem nereti ir liels izaicinājums nodrošināt efektīvu palīdzību. Ir jāizvēlas vispiemērotākais pakalpojuma sniedzējs. Ne vienmēr šis uzdevums ir

viegli atrisināms. Kā izvēlēties vispiemērotāko, kā strādāt ar bērnu, kādā veidā, kad un cik bieži šajā procesā iesaistīt ģimeni? Varbūt laiks dziedēt visas brūces? Kas notiek vai var notikt, ja bērns un ģimene palīdzību nesaņem? Šie ir tikai daži jautājumi, kuru atbildes palīdzētu sakārtot palīdzības saņemšanas sistēmu un veicināt izpratni par katra iesaistītā speciālista personisko atbildību.

Laura Pirsko ir psiholoģijas zinātņu doktore klīniskajā psiholoģijā, Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes Psiholoģijas nodaļas docente. Nodrošina supervīziju Nodibinājuma "Centrs Dardedze" klīniskajiem psihologiem.

Seksuālā vardarbība bērnībā. Pieaugušo sieviešu stāsti

Irina Frolova

Biedrība "Resursu centrs sievietēm "Marta"" strādā ar vardarbībā cietušām sievietēm un viena daļa no centra klientēm no seksuālas vardarbības cietušas tieši bērnībā. Prezentācijā runātāja stāstīs par sekām, kādas šī traumatiskā pieredze atstāj uz pieaugušo dzīvi, kā arī par likumdošanu un tās nepilnībām. Tīks sniegts ieskats centra izveidotajā "upura portretā", kā arī informācija par to, kādu palīdzību cietušajiem šajos gadījumos piedāvā biedrība "Marta".

Irina Frolova šobrīd strādā Biedrībā "Resursu centrs sievietēm "Marta"", darba pienākumos ietilpst vardarbībā cietušo sieviešu un cilvēku tirdzniecības upuru konsultēšana, gadījumu vadīšana, speciālistu komandas darba vadīšana, projektu koordinēšana. Iepriekšējā darba pieredze ir Rīgas pašvaldības sociālajā dienestā darbā ar ģimenēm ar bērniem.

Grāmata "Kā rīkoties, ja esi saskāries ar seksuālu vardarbību – Signāls"

Laila Balode

2015. gadā sociālā sfērā strādājošiem profesionāļiem ir bijusi nepieciešamība pastiprināti domāt par seksuālo vardarbību. Vairāku traģisku notikumu virkne arī sabiedrību ir izrāvusi no apātiskā nolieguma, kurā ilgu laiku komfortabli esam dzīvojuši. Ir pienācis laiks runāt ne tikai tad, kad kaut kas ir noticis, bet saprast, ka profesionāla un skaidra saruna par seksuālo vardarbību, tās dažādajām formām, vardarbības veicējiem, pieejamajiem pakalpojumiem, profesionāļu spēju ieraudzīt, saprast un rīkoties, ir nepieciešama ikdienā. Tam jāķļūst par mūsu profesionālās ikdienas darba kārtības jautājumu.

Lai kādu jautājumu sabiedrībā aktualizētu, var izmantot neskaitāmas metodes, mūsaprāt, īpaši iedarbīgs var būt daiļdarbs, stāsts, kas caur emocionālu pārdzīvojumu parāda kādas sociālas parādības, šoreiz seksuālas vardarbības, neviennozīmīgo dabu. Grāmata "Signāls", iespējams, kādam no tās lasītājiem kļūs par iedrošinājumu rīkoties – gan sociālajam darbiniekam ieraudzīt riska faktorus un vardarbības pazīmes kādā ģimenē, gan jaunietim – uzdrošināties meklēt palīdzību vai atbalsēt savu draugu.

Laila Balode ir sociālā darbiniece, nodibinājuma "Centrs Dardedze" valdes locekle, konsultatīvā centra vadītāja. Vairāk nekā 20 gadus darbojusies sociālajā sfērā. Strādājusi gan vaists, gan pašvaldības institūcijās, un darbs vienmēr bijis saistīts ar bērniem un ģimenēm. Jau piecpadsmito gadu strādā Dardedzē. Kopā ar brīnišķīgiem, atsaucīgiem un radošiem kolēģiem ir radītas un Latvijas profesionāļiem un vecākiem piedāvātas daudzas apmācību programmas un iedvesmojošas publikācijas. Kopš 2008. gada ir lektore sociālā darba studentiem Rīgas Stradiņa universitātē.

Simons Genzihens

Signāls – kā rīkoties, ja esi saskāries ar seksuālu vardarbību. Grāmata jauniešiem un pieaugušajiem.

Deviņus gadus vecais Oleks nesen ir pievienojies futbola komandai. Trenerim ļoti patīk jūtīgais zēns, un Oleks labprāt izbauda pieaugušā uzmanību, lai arī jūt komandas biedru greizsirdību. Tomēr kādu dienu Oleks neierodas skolā. Janam rodas aizdomas...

Ļoti bieži seksuālas vardarbības gadījumi norisinās līdzīgi kā grāmatā aprakstītajā situācijā. Grāmatā sniegta informācija par to, kā laikus pazīt un novērst seksuālus uzbrukumus, kā pieaugušajiem aizsargāt bērnus, kas jāzina par seksuālu vardarbību, kā tikt galā ar tās radītajām sekām un daudz citas noderīgas informācijas. Grāmata domāta pusaudžiem, to vecākiem, skolotājiem, izglītības darbiniekiem, treneriem, mediķiem, kā arī citiem interesentiem.

Centrs Dardedze savas darbības laikā ir saskāries ar daudziem bērnu seksuālās izmantošanas gadījumiem, strādājot ar šī pāridarījuma radītajām sekām, kas atstājušas postošu ietekmi bērna vai jaunieša tālākajā

dzīvē. Šī grāmata palīdzēs gan jauniešiem, gan pieaugušajiem rast atbildi uz jautājumu, kas ir seksuālā izmantošana un kā rīkoties gadījumos, kad esi to piedzīvojis pats, vai ar to saskaras kāds tev tuvs cilvēks.

SIMONS GENZIHENS (1968) ir medicīnas doktors, kas specializējies darbā ar bērniem, kuri cietuši no seksuālas, emocionālas un fiziskas vardarbības, kā arī tiem, kuri sirgst ar garīgiem traucējumiem. Grāmatas autors joprojām strādā par psihiatru un psihoterapeitu Hamburgā, Vācijā, īpašu uzmanību pievēršot tieši no seksuālas vardarbības cietušiem pacientiem.

2015. gadā „Centra Dardedze” īstenotā sociālā kampaņa

Eiropas Padomes kampaņa “1 no 5”, kuras mērķis ir pārtraukt seksuālu vardarbību pret bērniem Eiropā, tika uzsākta 2010. gada 29. un 30. novembrī Romā (Itālijā).

Šai iniciatīvai bija divi galvenie uzdevumi:

1. Veicināt lielāku valstu aktivitāti Eiropas Padomes Konvencijas par bērnu aizsardzību pret seksuālu izmantošanu un seksuālu vardarbību iedzīvināšanā (Latvija šo konvenciju parakstīja 07.03.2013. un tā stājās spēkā 01.12.2014).
2. Nodrošināt bērniem, viņu vecākiem, aprūpētājiem un plašākai sabiedrībai kopumā zināšanas un materiālus, lai novērstu un atklātu seksuālu vardarbību pret bērniem, tādējādi veicinot lielāku problēmas apzināšanos un atpazīstamību.

Pieejamo pētījumu dati liecina, ka vidēji 1 no 5 bērniem Eiropā kļūst par seksuālās vardarbības upuri. Pētījums atrodams Eiropas Padomes kampaņas “1 no 5” mājaslapā (http://www.coe.int/t/dg3/children/1in5/default_en.asp). Latvijā visnesenākais pētījums, kas veikts šajā jomā 2011. gadā, apliecina, ka vidēji 10,3% bērni ir piedzīvojuši seksuālu vardarbību. Taču būtiski apzināties, ka daudzos gadījumos bērni par piedzīvoto seksuālo vardarbību izstāsta novēloti (vidēji pēc 10 gadiem) vai to patur noslēpumā visu mūžu, tāpēc tas vēl jo vairāk neļauj pilnība apjaust šīs problēmas apmērus. Tiek lēsts, ka 70 – 85% gadījumu pāridarītājs ir bērnam pazīstams cilvēks, nevis svešinieks. Seksuālā vardarbība var izpausties dažādās formās – kā incests, pornogrāfija, prostitūcija, netiklas darbības, komerciāla seksuāla izmantošana, izvarošana, vervēšana tiešsaistē, seksuāla rakstura komentāri, u.c.

Sekas, ko piedzīvo seksuālā vardarbībā cietis bērns, ir daudz plašākas ne kā tikai viņa fiziskā ķermeņa robežu pārkāpšana. Tiek ietekmēta bērnu psiholoģiskā veselība un traucētas spējas veidot uzticības pilnas attiecības ar cilvēkiem.

Bērni bieži par piedzīvoto seksuālo vardarbību klusē, jo izjūt kaunu, vainu un bailes. Dažkārt bērni ir pārāk jauni, lai saprastu, kas patiesībā ar viņiem notiek. Bieži bērni nezina, kā un kam par piedzīvoto pastāstīt.

2015. gada janvārī “Centrs Dardedze” kļuva par Eiropas Padomes “1 no 5” kampaņas nacionālajiem koordinatoriem Latvijā, ar saukli “SARUNA VAR BĒRNU PASARGĀT” aicinot ikvienu sabiedrības locekli iesaistīties, neklusējot, bet gan daloties ar bērniem tajās zināšanās, kas bieži vien ir vienīgais, kas var bērnu pasargāt no pāridarījuma.

Lai speciālistiem un vecākiem sniegtu atbalstu šajā sarunā, rīkojam gan sarunu vakarus par šo tēmu, gan piedāvājam ieteikumus un izmantojamus materiālus, kas varētu palīdzēt šo sarunu īpaši mazam bērnam padarīt saprotamu un viegli uztveramu.

Materiāli atrodami www.dzimba.lv 1 no 5 kampaņas sadaļā “Saruna var bērnu pasargāt”.

„Centra Dardedze” mājas lapas

www.centrsdardedze.lv

Šeit Jūs atradīsiet informāciju par organizācijas darbības virzieniem, īstenotajām programmām un projektiem, ikdienas aktivitātēm un aktualitātēm.

www.bernskacietusais.lv

Šeit Jūs varat iepazīties gan ar teorētiskiem skaidrojumiem vardarbības pret bērnu jautājumos, gan atrast informāciju par nepilngadīgā cietušā vai liecinieka noplatināšanu, gan uzzināt par psiholoģisko izpēti vardarbības gadījumā, kā arī atrast, kur saņemt palīdzību, ja bērns cietis no vardarbības un/vai kļuvis par nozieguma upuri vai liecinieku. Šajā mājas lapā tiek apkopota informācija par dažādām mācību programmām, konferencēm, semināriem un pētījumiem, kas ir aktuāli profesionāļiem. Šeit ir arī iespēja uzdot jautājumus un saņemt atbildes no jomas speciālistiem.

www.drosmedraudzeties.lv

Šī mājas lapa ir veltīta vienaudžu savstarpējai vardarbībai jeb mobingam skolās. Mājas lapas galvenā mērķauditorija ir paši pusaudži, tāpēc šeit viņi var atrast idejas un risinājumus, kā padarīt skolas vidi drošāku un cieņas pilnu, un mazināt fiziskās un emocionālās vardarbības riskus skolā. Tāpat šeit atrodama noderīga informācija gan skolotājiem, gan vecākiem, par to kā risināt vienaudžu savstarpējās vardarbības problēmu.

www.dzimba.lv

Šajā mājas lapā varat iepazīties ar dažādām Džimbas drošības programmas iespējām, lai izglītotu pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērnus par personisko drošību saskarsmē ar citiem cilvēkiem – pieaugušiem, vienaudžiem, svešiniekiem un pazīstamiem cilvēkiem. Mājas lapā ir trīs sadaļas – vecākiem, bērniem un profesionāļiem. Bērni interaktīvā veidā ar spēļu palīdzību var apgūt drošības noteikumus, skolotāji var ne tikai iegūt vērtīgu informāciju, bet arī lejupielādēt metodisko materiālu „Džimbas drošības stundiņas” vadīšanai klasē.

www.paligsvecakiem.lv

Šī mājas lapa ir resursu vietne gan vecākiem, gan speciālistiem, kas strādā ar ģimenēm un bērniem. Šeit iespējams uzdot jautājumus par bērnu audzināšanu un saņemt psihologa atbildes. Mājas lapas rakstu autore ir psiholoģe Kristīne Jozauska.

Piezīmes

A series of horizontal dashed lines for note-taking.

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal dashed lines.

Handwriting practice lines consisting of 25 horizontal dashed lines.

A series of horizontal dashed lines for writing.

Handwriting practice lines consisting of 25 horizontal dashed lines.

